

Ptujski tednik

ŠTEV. 24

Ptuj, 28. junija 1957

Letnik X.

Glasilo SZDL ptujskega okraja — Uprava in uredništvo Ptuj, Lackova ulica 8 — Telefon 156, NB Ptuj Štev. 643-T-206 — Uredniški odbor — Odgovorni urednik Anton Bauman — Tiska Mariborska tiskarna — Cena 10 din — Letna naročnina 500 din, polletna 250 dinarjev

Predsednik Tito na kongresu delavskih svetov

Prejšnji torek se je začel v Beogradu kongres delavskih svetov Jugoslavije. Kongres je prišel predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Džuro Salaj. Prve seje kongresa se je udeležil predsednik republike tov. Tito, ki je ob tej priložnosti govoril o razvoju delavskega razreda Jugoslavije do sposobnosti upravljanja na vseh področjih družbene dejavnosti, nato pa je med drugim dejal:

»Ko nam zdaj govorniki dogmatizma sumnjivega porekla izpodbijajo vrednost našega sistema delavskega samoupravljanja, ki ga imenujemo anarhijo in podobno, ne čutimo prav nobene potrebe, da bi iz marksističnega vidika, teoretično utemeljevali pravilnost in izredno učinkovitost našega sistema delavskega samoupravljanja, ker je v praksi dokazal svojo popolno veljavo. Uspehi govore sami zase. Hkrati je tudi v dežanjih pokazal življenjsko moč in pravilnost marksistične teorije o podružbenju proizvajalnih sredstev, tako da upravljajo proizvajalna sredstva sami proizvajalci, s čimer nastajajo resnično demokratični in socialistični odnosi v proizvodnji.

Seveda mi ne nameravamo nikomur vsiljevati tega našega sistema, kakor nam to dostikrat očitajo, toda dolžni smo ga braniti pred tistimi, ki so za dejstva slepi in gluhi, ki nečejo videti stvarnosti v naši deželi. Mislim, da naša praksa s svojimi pozitivnimi sadovi najbolje potrjuje pravilnost našega sistema. Te sadove vidijo ne samo neposredni udeleženci v proizvodnji, naši delavci, ki upravljajo, marveč jih prav tako vidi in čuti vse naše ljudstvo, kakor tudi vedo zanje daleč zunaj naših meja (ploskanje).

Mi se tudi ne nameravamo prekratiti o tem, čigav sistem je boljši in bolj demokratičen, ker lahko o tem najbolje sodijo sami proizvajalci, široke množice delovnih ljudi v vsaki socialistični deželi. Naši delovni ljudje so prišli do prepričanja, da je njihovo samoupravljanje tovarn in podjetij velika pridobitev, ki jim kaže najboljšo perspektivo v uredničenju njihovega srečnejšega življenja in blaginje. Če je naš delavski razred zadovoljen s takšnim sistemom samoupravljanja, jaz pa sem trdno prepričan, da je in da je pripravljen zmerom z življenjem braniti to svojo veliko pridobitev (ploskanje), tedaj je težko razumeti, zakaj nekatere ljudi zunaj naše dežele tako zelo skrbi, ali je ta sistem delavskega samoupravljanja dober ali ne (smeš in ploskanje) in zakaj mu odrekajo socialistični značaj. Pri tem moram pripomniti, da nekateri kritiki zunaj naših meja zelo pogosto izrekajo ocene, ali je nekaj socialistično ali ne, čeprav mnogi izmed njih nimajo za to nobenih ali vsaj ne približno potrebnih kvalifikacij (ploskanje in vzklikanje »Tito, Tito«). Ne bi hotel govoriti in naštevati, kaj in kakšne nesmiselnosti pišejo in govore o našem delavskem samoupravljanju, niti ne bi hotel tega zavrčati, ker bosta na vse to najboljše odgovorila ta kongres in naša stvarnost. Toda ob tej priložnosti bi priporočil tistim, ki ne verujejo v dosežene uspehe delavskega samoupravljanja, naj pridejo v našo deželo in sami po-

gledajo. Mi jim bomo zelo radi vse pojasnili in si prizadevali, da jim pojasnimo, če bodo nekateri skeptiki to želeli.

O tuji kritiki našega notranjega razvoja

Kadar govorimo o tuji kritiki našega notranjega razvoja, moramo na podlagi dosedanjih izkušenj ugotoviti, da o tej kritiki ne moremo reči, da je dobrohotna in objektivna, marveč da je bolj zlohota. Ta kritika namreč običajno izkorišča našo lastno kritiko nekaterih pomanjkljivosti in to potem posplošuje, noče pa videti vzrokov morebitnih težav in pomanjkljivosti, noče priznati, da so prav te največje težave prišle od zunaj, in tudi nečejo govoriti in pisati o naših uspehih, doseženih v zvezi nekaterim pomanjkljivostim. Ko bi ti kritiki priznavali tudi naše pozitivne uspehe, ki zasenčijo nekatere pomanjkljivosti v minulem sedemletnem obdobju, tedaj bi jim bilo teže razglašati našo pot izgradnje socializma za revizionizem. Mislim, da je že čas, da to prenehajo in da skrbi vsak zase, predvsem pa da vsak gradi socializem, kakor zna in kakor mu dopušča pogoji (ploskanje). Težave in pomanjkljivosti imajo tudi drugi — vemo, da jih imajo nič koliko — pa vendar se mi tega ne vesešmo, marveč želimo, da bi jih čimprej premagali.

Potrebno je medsebojno podpiranje, ne pa destruktivna kritika, in prepričan sem, da bomo v tem primeru kaj lahko imeli ne samo normalne, marveč tudi dobre in prijateljske odnose med deželami socializma. Dosedanja praksa v tem oziru pa je v nekaterih deželah, ki grade socializem, nezdružljiva z našo željo po dobrih stikih, ki jo izražajo tudi mnogi voditelji teh dežel. Ne moremo govoriti o odkritosrčnih in dobrih stikih med nami in nekaterimi vzhodnimi deželami, če samo na jeziku, kar tako za prazen nič govore o potrebi po dobrih stikih z Jugoslavijo, na drugi strani pa dajejo članom partije in širokim množicam interne direktive, da v Jugoslaviji od revizionizma vse kipi, da ta dežela ni socialistična, da sodoluje z imperialisti in škodo socialističnih dežel itd.

V tem novem načinu, tovariški kritike, kakor jo zdaj imenujejo, je zelo netovariška težnja, ker začne običajno poudarjati nekaj pozitivnega, potem pa pride tisto znano 'toda', za katerim naštevajo nekatere naše težave in napake — dostikrat v popačeni obliki — ali pa si izmišljajo tudi nove, zaključijo pa se članek z zanikanjem vsega ustvarjalnega, in Jugoslavijo prikaže kot nekakšno mešanico med anarhizmom in kapitalizmom. Mar je to tovariška kritika? Mar je to način

upostavljanja, zaupanja in prijateljstva? Seveda ni. To mora prenehati, ker ne more roditi nič dobrega za dežele, ki imajo isti cilj — uresničiti socializem.

Dobri stiki morajo stoneti na nečem realnem, zgrajeni morajo biti na odkritosrčnosti in zaupanju. Nas ni moč varati s puhlimi besedami, v praksi pa ravnati drugače. Kam bi pa prišli, če bi tudi mi začeli naštevati in kritizirati vse, kar ni dobro v nekaterih deželah, ali kar nam ni po volji? Da, so stvari, ki jih je treba kritizirati, toda konstruktivne kritike ni težko razlikovati od nekonstruktivne in zlohote. Nam ni vseeno, v kakšni luči prikazujejo Jugoslavijo in deželah, ki grade socializem, ali v deželah ljudske demokratične, pa tudi v mednarodnem delavskem gibanju naploh. Mi zahtevamo, da pišejo in govore o nas resnično, ne pa da zamoleče pozitivno stvarnost in navajajo samo negativno in še to v popačeni obliki. Mislim, da je to najmanj, kar lahko zahtevamo od tovarišev v deželah ljudske demokratične in socializma, pa tudi od drugih. Če bomo tako pojmovali medsebojne stike, sem prepričan, da bodo ne samo dobri, marveč trajni in koristni za ves socialistični svet.

Ne morem si kaj, da ne bi tu omenil tudi kritike našega celotnega družbenega reda, ki mu mnogi zahodni kritiki odrekajo demokratični značaj. Tudi njim bi bilo potrebno, da pridejo v naše tovarne in govore z našimi delavci, potem pa poskusijo raz-

zumeti, v čem je temelj prave demokratične: ali v več strankarskem političnem mešetarnju, ki ga vztrajno razglašajo za sodobno demokracijo in kjer je uzakonjena pravica, da lahko vsak kapitalist izkoristi tuje delo za svojo osebo ob tutev itd., ali pa v sistemu, kjer razpolagajo s proizvajalnimi sredstvi sami proizvajalci, kjer je najširšim ljudskim množicam omogočeno, da sodelujejo in kjer tudi sodelujejo v upravljanju tako v gospodarstvu kakor tudi na vseh drugih področjih družbenega življenja. Za takšne kritike ni demokratične, če posameznik nima pravice, da z raznimi demagoškimi ukrepi in varanjem lahko skrpuca nekakšno reakcionarno stranico.

Mi nimamo nič proti temu, če so narodi na Zahodu zadovoljni z več ali manj strankami, ki se medsebojno grizejo. To je njihova stvar! Nam pa se je posrečilo ustvariti nekaj novega — Socialistično zvezo delovnega ljudstva, okrog programa katere je zbrana ogromna večina našega ljudstva. V tej Zvezi so tudi ljudje, ki so nekoč pripadali raznim strankam in ki so se prepričali, da to ni prineslo naši deželi nič dobrega. To so zdaj graditelji socializma, ki vedo, kaj hočejo. To je ogromna organizacija, v kateri je tudi Zveza komunistov Jugoslavije in v kateri svobodno razpravljamo in sprejemamo na zares demokratični način po možnosti najboljše sklepe, ki se uresničujejo z naporom vse naše socialistične skupnosti.

Povečanje delovne storilnosti — eno najboljših bistvenih vprašanj

Tovariši in tovarišice, prepričan sem, da je vam vsem jasno, da mora dati ta kongres novo, še močnejšo pobudo za nadaljnje razvijanje in izpopolnjevanje delavskega samoupravljanja. Eno najboljših bistvenih vprašanj je povečanje delovne storilnosti in še boljša organizacija proizvodnje. Razume se, da moramo čimprej povsem odstraniti tiste elemente, ki niso spodbudno vplivali na povečanje delovne storilnosti in ki so še zmerom ovira, da bi se ustvarjalne sposobnosti in pobuda delavcev razvile v vsem obsegu. Ko govorimo o večji delovni storilnosti, moramo hkrati misliti tudi na zboljšanje življenjskega standarda delovnih ljudi. Ne moremo venomer operirati na zavest delavcev, naj čimveč proizvajajo, ne da bi pri tem tudi sami čutili sadove svojega prizadevanja — v večjem nagrajevanju in boljšem standardu. Zdaj je to že možno, ker lahko zdaj investiramo in gradimo nove tovarne in podjetja v zmernejšem tempu. Ob tej priložnosti moramo poudariti, da gredo pomokod za novimi investicijami spet pretirano v širino, čeprav smo sklenili, da jih bomo zmanjšali, da bi lahko dali več za življenjski standard. Menim, da tu morajo in morajo imeti več vpliva in kontrole prav naši delavski kolektivi.

Delavski sveti se morajo ukvarjati ne samo s tehničnimi problemi proizvodnje, marveč tudi z gospodarskimi vprašanji, tako samega podjetja kakor tudi s širšim — s problemom trga in drugimi. Znamo nam je, da nekateri voditelji podjetij ponekod kratijo to pravico delavskim svetom, delavci pa spet prelasko pušajo takšnemu nepravilnemu obravnavanju njihove vloge. Takšno nepravilno gledišče je treba odstranjovati z večjo odločnostjo! To, tovariši in tovarišice, sem vam hotel kratko povedati v prepričanju, da bo ta prvi kongres delavskih svetov sprejel važne sklepe. Se enkrat vas vse pozdravljam in vam želim mnogo uspehov v delu! (Dolgotrajno ploskanje.)

III. republiške tekme v streljanju u obveznikov predv. vzgoje

Pod pokroviteljstvom sveta za šolstvo LRS so se vršile v nedeljo, 23. t. m. strelške tekme obveznikov predvojniške vzgoje. Tekmam so prisostvovali predsednik sveta za šolstvo tov. Goršič ter sekretar Gabrovšek ter vidnejši funkcionarji ptujskega okraja, kakor tudi zastopniki vseh okrajev LRS.

Po uvodnih pozdravih so se pričele tekme. Takrat se je spustil v bližini strelišča padalec, ki je prinesel pozdrave strelcem v imenu vseh klubov Ljudske tehniške, z druge strani pa so prihajali člani kluba za konjskih šport s pozdravi uprave. Že takoj v začetku je obetala hudi borba za prva mesta. Glavna borba se je odigrala med ekipami Kranja, Ljubljane, Maribora in univerze. Zmagala je ekipa Ljubljane z majhno razliko 9 krogov. Rezultati: Ljubljana 1050, Kranj 1021, Maribor 1005; sledi: Trbovlje, Sobotna, Gorica, Celje, Koper, Kočevje, N. mesto in Ptuj. Izven konkurence je dosegla univerza 990 krogov. Med posamezniki so dosegli: Jeglič (Lj.) 128, Letonja (Lj.) 124, Klemenčič (Maribor) 118 itd. Člani univerze: Götz 125, Rems 112 in Jančigaj 110 krogov. Popoldne je bila razdelitev nagrad. Prehodni pokal je prejela ekipa Ljubljane. Deset posameznikov je prejelo lepe nagrade prvak Jeglič pa si je izbral zračno puško. Zastopniki LRS in OLO Ptuj so pohvalili organizatorje tekmovalstva, t. j. okrajni strelski odbor ki je svojo nalogo odlično rešil.

Zakaj je rentgensko slikanje prebivalcev potrebno tudi v ptujskem okraju

Prejvsem zaradi tega, ker tuberkuloza in nekatere druge nevarne bolezni začno svoje razdiralno delo v pljučih večinoma neopazno ali pa vsaj s tako nedoločnimi in prikritimi znaki, da ljudje v začetku na posvečajo dovolj pozornosti nanje. Zato se nam pogosto zgodi, da pride bolnik na prvi pregled v protituberkulozni dispanzer tako pozno, da

je bolezen že zelo težko ozdravljiva. To se prav v našem okraju često zgodi, ker mnogi iz lahkoniznosti, neznanja in nizke zdravstvene zavesti odlagajo pregled na rentgen, čeprav je v protituberkuloznem dispanzerju brezplačen in vsakemu dostopen.

Z rentgenskim slikanjem vseh odraslih prebivalcev našega okraja bomo odkrili vse one osebe, ki imajo odprto kaverno tuberkulozo (odprte rane na pljučih), pa iz katerega koli razloga se niso prišli na pregled in se še ne zdravijo. Odkriti take bolnike in jih pritegniti k zdravljenju je odločilnega pomena za preprečevanje tuberkuloze.

Tuberkuloza je nalezljiva bolezen in jo le bolnik z odprto tuberkulozo prenaša na zdravega človeka. Tuberkuloze ne bomo nikoli mogli zatreti med našim prebivalstvom, če ne bomo uspešno odkrili, pozdravili ali vsaj izolirali vseh bolnikov z odprto jetiko. To delo pa nam bo odločilno olajšano, če bomo s ranim odkritjem bolnikov z začetno tuberkulozo in ranim zdravljenjem preprečili pri bolnikih nastajanje kavern in izkasljanje tbc bacilov.

Tako veliko nalogo: odkriti začetne primere in vse odprte tuberkulozne bolnike protituberkulozni dispanzer sam ne more opraviti. More pa je fluorografija — masovno slikanje prebivalstva. Dosedanje izkušnje so pokazale, da pri nas še vedno odkrijejo 25 do 30 tuberkuloznih bolnikov na 10.000 prebivalcev, ki prej niko-

niso bili na pregledu. Zato je fluorografija izredno važno sredstvo v borbi s tuberkulozo in je dolžnost slehernega državljana, da se pozivu na rentgensko slikanje odzove. Priti morajo seveda vsi, tudi oni, ki se počutijo popolnoma zdrave. Le tako bo mogoče dobiti točno sliko o razširjenosti jetike v ptujskem okraju in podvzeti potrebne in uspešne ukrepe. Na rentgenskih slikah pa bo mogoče odkriti tudi druge pljučne bolezni. Ti bolniki bodo prav tako dobili potrebna navodila glede zdravljenja.

Po rentgenskem slikanju bodo vsi oni, pri katerih je bila na rentgenski sliki ugotovljena kakšna bolezenska sprememba, klicani na natančen kontrolni pregled. Tu se bo dokončno ugotovilo, ali gre za tuberkulozo ali za kako drugo bolezen. Zato morajo zanesljivo priti na kontrolni pregled vsi klicanci, ker bodo šele tu dokončno dobili pojasnilo, ali so bolni ali ne in kako se bodo zdravili. Onih z rentgensko sliko brez bolezenskih sprememb seveda ne bomo klicali na kontrolne preglede.

Potruditi se moramo, da bodo na rentgensko slikanje prišli vsi prebivalci. Zavedati se moramo, da množično rentgensko slikanje stane skupnost dosti denarja, vsak pozno odkrit primer tuberkuloze pa več sto tisoč dinarjev, mnogo solz in gorja za bolnika in njegove svoje.

DR. JOSIP ŠUSTERIČ, ravnatelj bolnišnice za TBC Ormož

SLIKA TEDNA

Pred „Dnevom borca“ SO OBISKALI KUMROVEC

V okviru priprav na »Dan borca«, 4. julija, je pripravila organizacija ZB NOV v Ptuj za otroke padlih borcev in žrtve fašističnega nasilja iz ptujske občine enodnevnih izletov v Kumrovec v nedeljo, 25. junija t. l.

Že na letnem občnem zboru je bilo med drugim sklenjeno, da bo letos in v bodoče pripravila organizacija ZB NOV Ptuj za te otroke več izletov v bližnje kraje in jim tako omogočila, da bodo spoznali zgodovinske zanimivosti svoje ožje domovine, obenem pa krnje, kjer so delali in padli njihovi očetje. Poleg tega želijo organizacija s skupnimi izletmi medsebojno zblizati vojne sirote, da se bodo čutili kot ena dobra družina pod skrbnim varstvom organizacije ZB NOV, ki jim želi v celoti nadomestiti manjkajočega padlega očeta ali mater.

Nedeljski izlet v Kumrovec bo ostal vsem v lepem spominu. Prijetna vožnja z avtobusom čez Majšperk in Rogatec v Kumrovec in zopet skozi Rogoško Slatino, Poljčane in Štatenberg nazaj v Ptuj je bila za vse skoraj prekratka. Vso pot so otroci pa tudi odrasli, ki so se na vabilo organizacije ZB NOV tudi udeležili izleta, občudovali naselja ob cesti ter čudovito lepo pokrajino izza Boča in Donačke gore do Kumrovec in njegovo krasno okolico, na poti nazaj pa lepote in zanimivosti Rogoške Slatine. Mnogi otroci so si podobno Kumrovec ustvarili že iz zgodbic o Titovem rojstnem kraju in njegovih doživljajih v njem, zato so si s posebnim zanimanjem ogledali notranjost njegove rojstne hiše in hiše v okolici, šole, nove stanovanjske hiše in hotel, kjer so se najprej malo odpočili po vožnji, se okrepili ter prisostvovali svečani obdaritvi tov. Milice Serdinskirove in tov. Marjanca Pupitove s knjigama kot priznanje za uspešno končano vajensko šolo in gimnazijo v Ptuj. Predsednik Mestnega odbora ZB NOV Ptuj tov. Majer je v kratkem nagovoru pri hotelu v Kumrovcu opisal namen tolikšne skrbi ptujske mestne organizacije ZB NOV za otroke padlih borcev NOV in žrtve fašističnega nasilja. Ob tej priložnosti je želel tudi ostalim

otrokom, ki obiskujejo razne šole, naj bo vse njihovo prizadevanje doseči uspehe, ki bodo dostojni žrtve njihovih padlih staršev in naše družbe, da bi jim bilo v življenju lepo. Imenovani sta se zahvalili organizaciji ZB NOV v Ptuj za tolikšno skrb in pozornost za vojne sirote, ki so bile vsa leta po osvoboditvi deležne skrbi organizacij ZB NOV in ki so po zaslugi teh tudi preživljale lepe počitniške dni ob morju in v planinskih krajih. Časa je bilo dovolj, da so si vsi izletniki iz Ptujja lahko temeljito ogledali vse zanimivosti Kumrovec in maršsko je ob odhodu rekeli: »Sem bi pa še rad prišel na izlet!«

Po zgledu organizacije ZB NOV v Ptujju pa dela tudi organizacija ZB NOV na Borlu. Za 4. julija bosta obe organizaciji razvili prapor ZB NOV in za tem pa skrbeli, da bo čimbolj do podrobnosti zajeta lokalna zgodovina ZB NOV in da bodo otroci borcev občutili njeno skrbnost. Tudi druge organizacije ZB NOV v ptujskem okraju se pripravljajo na »Dan borca« in vse kaže, da bodo letošnje počitnice za večino vojnih sirot v okraju ostale v nezbrisnem spominu ravno zaradi povečane aktivnosti in skrbnosti organizacij ZB NOV.

Proslava za „Dan borca“

V sredo, 3. julija 1957, ob 20. uri: svečana akademija c Titovem domu.

V četrtek, 4. julija 1957, ob 9. uri razvize prapora pred magistratom (občinski in mestne organizacije ZB NOV Ptuj); od 14. ure dalje partizanski miting na ortu Vinarske zadruge v Ptuj.

Sodeleodna bo godba na pihala Snobode Ptuj in obrtniški peoksi zbor.

Občinstvo vabimo k številni udeležbi.

Prilpavljalni odbor

ANDREJ KOVAČ, bibliotekar:

Ptuj in okolica v pesmi in povesti

Na današnjem boriskem hribu se je naselil Hrvat Mohlič s svojimi ljudmi in si tu postavil Knežgrad. »Precej daleč od Ptuja se je Taljub ustavil in pokazal z iztegnjeno roko na hrib, ki se je dvigal tik od Drave, le cesta ga je ločila od vode. Bil je porasel s starim drevjem, proti jugu raztegnjen v lepo prisojno pobočje, in je stal kakor stražar sredi doline. V dolini pa se je poleg lepih sočnih travnikov velik pragozd širil v nedogled. Nekaj gričevca je zapiralo dolino na jugu« (str. 153).

Ko sta trušenjski knez in Taljub šla obiskat Hrvata Mohliča in njegovo lepo hčerko Smiljano, sta »jahala skozi naselbino pod gradom, kjer so stali hrami drug ob drugem. Zgrajeni so bili na kamnitih temeljih porušeni rimskih hiš« (str. 154).

V pogovoru s trušenjskim sodnikom naglašala Taljub zavest skupnosti, ki preveča člane ptujske župe, kajti »skupno so postavili utrdbo na hribu, naš grad, za pribežališče vsega bratstva v sil ... Vsi se zatečejo na grad in ga skupno branijo« (str. 154). Taljub toži, da se sodobni ljudje vdajajo »hrepnenju po razkošju in lagodnemu življenju«.

Na Ptujskem gradu so svečano obhajali svatbo, kajti poročil se je mladi Taljub z lepo Smiljano s Knežgradom. Toda Taljub ni bil srečen, mislil je bolj na sužnjo Eto. Črnolasa Ilirka pa je bila žalostna in potožila svojo bridkost dravskim valovom ... »Kajna reka se je valila mirno, reka, ki so ji Etni predniki, prebivalci močnega krajevstva Ilirov, dali ime Drava. Preko njenih bregov so se valili različni narodi, zemljo ob njej so obračala različna plemena: ilirska, keltska, rimska, germanska, slovenska — reka pa se je mirno valila mimo vseh in njeno več tisočletno ime je ostalo: Drava ...« (str. 141).

Po očetovi smrti postane Taljub župan ptujske skupnosti. Postal je tudi vdovec, kajti žena Smiljana je izgubila življenje pri obleganju Bizanca. Ranjenega Taljuba je negovala Eta in ko je okreval, je postala njegova žena ter mu rodila naslednika.

Ob bližajočem se spopadu med Franki in slovanskimi plemeni (651) pod vodstvom kralja Sama je bilo na »Ptujskem gradu kakor v mravljščici«. S pomočjo Samovih zidarjev so ptujski Slovenci svoje naselje »obdali s močnim obzidjem in v globoko izkopane jarke napeljali vodo iz Drave ...« (str. 183).

Taljub je z žalostjo v srcu opazil, da se »stari svet bratstva in enotnosti pogreza. Dviga se nov svet. V njem zbijajo prepadi med človekom in človekom ...«

Vendar je Taljub spoznal, da prinašajo novi časi tudi napredek in izobrazbo. Včasih se je »trmasto držal starega sveta naših dedov. Končno pa je uvidel, da je to svet, ki se bliža zatonu« (str. 257).

Precej knjižnih del iz ptujskega okolja je napisal rojak iz Savcev pri Tomažu v Slov. goricah Stanko Cajnar, rojen 1900. Pred drugo svetovno vojno je ta nekdanji dijak ptujske gimnazije (maturiral v šol. letu 1920/21)

No, železnica je končno zmagala. Ze čez nekaj let so začeli graditi železniške proge v Franciji, Nemčiji, Americi in v Avstro-ogrski državi, kamor smo spadali tedaj tudi Slovenci. Avstrijska vlada je sklenila, da bo zgradila dvotirno železnico od Dunaja do Trsta, da bi tako zvezale glavno mesto države s morjem. Železnica je šla tudi po naših krajih in je trajala gradnja po slovenskem ozemlju kakih 13 let. V juniju leta 1846 je bila svečana otvoritev odseka Gradec-Celje. Obenem se je že gradila proga od Celja proti Ljubljani.

Drugi prizor v gostini. V revolucionarnem letu 1848. Osebe: kmet Tomaž, delavec Tone, krčmar; pozneje visokošolec Lovro. TONE: (kakor bi nadaljeval pogovor): No, stric Tomaž, kaj se danes tako slabe volje? Povejte nam kaj novega! Zmeraj ste bili tako zgovorni.

TOMAŽ: Tako pravim, da je zmeraj slabše na tem svetu. Na Laškem vojska, kjer naši ubogi fantje kri prelivajo, ko ne vedo za koga in za kaj, tu doma pa punt in rebeljon. Saj ni mogoče več živeti. Na eni strani te pritiska graščak s svojo tlako in desetino, ki jo terja celo od krompirja. Nikdar nisimo dajali krompirjeve desetine in je tudi ne bomo. Na drugi strani pa zemljiški davek. Ali je bilo kdaj tako da mora kmet vse, kar pridela

prodati, in še vedno ne spravi skupaj toliko, da bi poplačal vse davke? Kako bo preživljal svojo družino?

VEČ GLASOV: Resnico govoriš, Tomaž!

TOMAŽ: Če se vse to ne predrugači, bo joj, tako pravim jaz. Veste kaj? Kar cesar naj prevzame naša posestva, bo kmalu videl, koliko znaša njih čisti dohodek. Nam pa naj da toliko, kolikor zahteva od nas davka. Prav radi bomo menjali.

GLAS: Tomaž, kaj se razburjaš? Kdo pa se še meni za tlako, desetino in davščino, kdo? Saj jih nihče več ne plačuje. Ali niste slišali, da dva meseca ne velja nobena postava, dokler ne izdajo nove?

TONE: Možje, mene poslušajte, čeprav sem le delavec in ljubljanski cukrarni. Bil sem zraven pri rebeljonu v Ljubljani. Da ste videli, kako so žvenketale šipe na hiši ljubljanskega župana Janeza Fišerja! Srečo je imel mož, da ga ni bilo doma. Če bi bil, bi ne odnesel zdrave kože. Bil je zvečer v teatru. Pa so ga šli iskati v teater. Vse črno jih je bilo, sami

mladi ljudje: delavci, vajenci, dijaki in drugi meščani. Župan se je v gledališču preoblekel v drugo obleko, da bi ga ne spoznali in pobegnili pri zadnjih vratih. Še danes se nekje skriva.

GLAS: Prav se mu godi. Vse škrice bi bilo treba pobiti.

TONE: In potem so šli k mitnici, razbili mitniške naprave in pobili šipe še na mitnici.

GLAS: In ti si bil zraven, kaj?

TONE: Seveda sem bil; saj sem delavec. Kar potegnili so me s seboj. Menda ne bom samo gledal, ko se drugi bore za naše pravice. Tudi jaz bom mahal po visokih glavah, če bodo drugi. Kaj pa mi morejo? Niman drugega, ko dvojje žuljavih rok, zaslužim pa toliko, da je malo preveč, da bi od pomanjkanja ne umrl, in premalo, da bi živel tako, kakor se človeku spodobi. Vidite, možje, tako je z nami delavci.

KRČMAR: Kaj pa o izanskem puntu ste kaj slišali?

GLAS: Nekaj se je govorilo, ali mi samo predaleč, da bi kaj več zvedeli.

KRČMAR: O, to je bil prav zaresni punt. Izanski graščak ga bo

šele dolgo pomnil. Torej tako je bilo. Tristo podložnikov izanske graščine je prišlo ponoči na izanski grad. Vse so razbili: vrata, okna, lepo pohištvo. Vse gospodsko šaro so z nosili na dvorišče in napravili imeniten kres. Tudi urbarje in uradne spise so vrgli v ogenj.

TOMAŽ: To so pa najbolj prav napravili.

KRČMAR: Potem pa so se spravili še na shrambe in kleti. In ker niso utegnili vina popiti, so ga razlili po tleh.

GLAS: Kakšna škoda! Ker je bilo prav gotovo boljše ko tvoj cvček.

TOMAŽ: No in kako se je cela reč končala?

KRČMAR: Končala? Konča še ni. Mogoče bo za nekatere rogovileže neprijeten. No, proti jutru so prišli vojski iz Ljubljane, ki jih je bil graščak poklical na pomoč, pa je bilo že prepozno. Kmetje so bili svojo raboto že opravili in odšli.

GLAS: Hej, Tomaž, ali nisi tukaj ti nekaj govoril tam okrog, kjer bodo delali železno cesto? (Smeh.)

šele dolgo pomnil. Torej tako je bilo. Tristo podložnikov izanske graščine je prišlo ponoči na izanski grad. Vse so razbili: vrata, okna, lepo pohištvo. Vse gospodsko šaro so z nosili na dvorišče in napravili imeniten kres. Tudi urbarje in uradne spise so vrgli v ogenj.

TOMAŽ: To so pa najbolj prav napravili.

KRČMAR: Potem pa so se spravili še na shrambe in kleti. In ker niso utegnili vina popiti, so ga razlili po tleh.

GLAS: Kakšna škoda! Ker je bilo prav gotovo boljše ko tvoj cvček.

TOMAŽ: No in kako se je cela reč končala?

KRČMAR: Končala? Konča še ni. Mogoče bo za nekatere rogovileže neprijeten. No, proti jutru so prišli vojski iz Ljubljane, ki jih je bil graščak poklical na pomoč, pa je bilo že prepozno. Kmetje so bili svojo raboto že opravili in odšli.

GLAS: Hej, Tomaž, ali nisi tukaj ti nekaj govoril tam okrog, kjer bodo delali železno cesto? (Smeh.)

šele dolgo pomnil. Torej tako je bilo. Tristo podložnikov izanske graščine je prišlo ponoči na izanski grad. Vse so razbili: vrata, okna, lepo pohištvo. Vse gospodsko šaro so z nosili na dvorišče in napravili imeniten kres. Tudi urbarje in uradne spise so vrgli v ogenj.

TOMAŽ: To so pa najbolj prav napravili.

KRČMAR: Potem pa so se spravili še na shrambe in kleti. In ker niso utegnili vina popiti, so ga razlili po tleh.

GLAS: Kakšna škoda! Ker je bilo prav gotovo boljše ko tvoj cvček.

TOMAŽ: No in kako se je cela reč končala?

KRČMAR: Končala? Konča še ni. Mogoče bo za nekatere rogovileže neprijeten. No, proti jutru so prišli vojski iz Ljubljane, ki jih je bil graščak poklical na pomoč, pa je bilo že prepozno. Kmetje so bili svojo raboto že opravili in odšli.

GLAS: Hej, Tomaž, ali nisi tukaj ti nekaj govoril tam okrog, kjer bodo delali železno cesto? (Smeh.)

Utihnili je hajdinski šolski zvonec

Poslednjic je zazvonil šolski zvonec, ki nas je tolikokrat rešil, kadar smo obravnavali težke in nezanimivo snov in mnogokrat tudi pri izpraševanju. Pa tudi takrat, ko se nam je začel oglašati železod in je vsak izmed nas s skodelico hotel pred šolsko kuhinjo in naša učilnica se je spreminjela v jedilnico.

Dne 23. junija 1957 smo se zadnjic zbrali četrtosolci na šolskem telovadišču v Hajdini, kjer smo si vsa leta urili telesne moči. Sonce je ožarjalo v krogu stoječo šolsko mladino, ki je prisostvovala zaključni šolski proslavi.

Po številnih točkah sporeda je prišel odlični trenutek, cilj proslave, da razdelijo res zaslužene nagrade vsem tistim, ki niso zanemarili Titovega izreka: »Učiti se in zopet učiti se! To je vaša dolžnost!« Nasmehanih lic so se bližali »srečni dobrotniki« bogato obloženi mizici. Med njimi je bila tudi moja sošolka Marčič Marija, ki je slavila jubileje, saj je skozi vsa leta nosila naslov — odličnjakinja.

Na tem mestu se v imenu vse hajdinske šolske mladine toplo zahvaljujem domačemu DPM, Obč. lj. odboru v Ptuj in Okrajnemu ljudskemu odboru v Ptuj za nakazane zneske, s katerim nam je bila omogočena obdaritev ob zaključku šolskega leta.

L. S.

stivalu v Kidričevem. Nehote ga naprej nisem več poslušal in misli so mi odplule v Kidričevo, ko je tov. dr. Bojan Predan po festivalu razdeljeval diplome in druga priznanja. Hajdinski pionirji smo vselega srca odnesli s kidričevskega festivala krasen prehodni pokal, denarno nagrado 5000 din in 7 diplom. S tem je bil poplačan naš celotni trud, ki smo ga vložili za pripravljanje na festival.

Zdaj me je predramilo iz teh misli ploskanje govorniku. Kot poslednja točka programa je bilo razdeljevanje nagrad tistim, ki skozi vse leto niso nikdar manjkali.

Proslava je bila zaključena. Na vseh obrazih je bilo videti veselo razpoloženje, tako na šolski deci, kot na obrazih organizatorjev, ki so si toliko prizadevali, da bi razveselili našo šolsko mladino.

Na tem mestu se v imenu vse hajdinske šolske mladine toplo zahvaljujem domačemu DPM, Obč. lj. odboru v Ptuj in Okrajnemu ljudskemu odboru v Ptuj za nakazane zneske, s katerim nam je bila omogočena obdaritev ob zaključku šolskega leta.

L. S.

23. junija je bil pri Miklavžu tretji krajevni praznik. S sodelovanjem šolske mladine je tudi tokrat zadovoljil naše goste in prebivalstvo, ki pa letošnje leto ni s tolikim zanimanjem sodelovalo.

Ze v soboto popoldne sta oba pevka zbora šole obiskala domače padlih žrtev fašizma, kjer so jim živoč. borci iz tega področja opisali borbo z vlasovci in gestapovci.

V nedeljo dopoldne pa je krajevna organizacija ZB, po svečanosti ob spomenku, krenila v poverniki v Hermanovo, k znani narodno zavedni družini Sovičevi, kjer so odkrili spominsko ploščo

mladinki — borki Štefki, ki je padla blizu Velike Nedelje leta 1944. Popoldne pa je bil sprejem vdov in otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, nato pa v kulturnem domu gledališka predstava mladinske igre »Grudič« , ki so jo v režiji tov. Krajevne zelo posrečeno predvajali učenci domače osemletke.

Tako se je zlasti naša šolska mladina s svojim kulturnim programom v polni meri oddolžila mladim borcem in borkam, ki so padli zato, da bi na svoji domači zlati grudi lahko mirno gradili lepšo bodočnost.

leznica mimo naše vasi je sklenjena stvar. Tebi na ljubo, Tomaž, je ne bodo prestavljali.

VEČ GLASOV: Ne bodo je, ne bodo.

TOMAŽ (še bolj razburjen): Potem se bom pa na samega cesarja obrnil, če bo treba. Po mojem svetu ne bo pisala lukamatijska in amen! Medtem je stopil v gostilno visokošolec Lovro.

KRČMAR: Glej ga na Lovra! Pozdravljen, Lovro!

GLASOVI: Pozdravljen, Lovro, pozdravljen! Sem sedl. k nam!

KRČMAR: Kdaj si pa prišel? Tako nenadoma!

LOVRO: Pozdravljen, možje! Dopoldne sem se pripeljal s poštnim vozom, iz Celja. V Celje sem prišel že včeraj, z vlakom. Z vlakom je bilo kar prijetno. In hitro je šlo, kdo bi si mislil! Deset ur vožnje z Dunaja do Celja je minilo, da sam nisem vedel, kdaj in kako. Železnica je le koristna naprava. Naj se skrje pred njo še tako gosposka kočija! Še zdaj sem ves zbit od te vožnje s pošto!

TOMAŽ: Krčmar, še polič ga prinesel, za našega Lovra, za našega prihodnjega dohtarja (Naliva in nazdravlja). Na zdravje, Lovro! (Vsi pijejo in nazdravljajo).

TOMAŽ: No, zdaj nam pa kaj povej! Kaj je novega po svetu? Kaj pravijo Dunajčani, ali se tudi puntajo? (Nad. prih.)

VLADO KLEMENČIČ:

Bliža se železna cesta...

leznica mimo naše vasi je sklenjena stvar. Tebi na ljubo, Tomaž, je ne bodo prestavljali.

VEČ GLASOV: Ne bodo je, ne bodo.

TOMAŽ (še bolj razburjen): Potem se bom pa na samega cesarja obrnil, če bo treba. Po mojem svetu ne bo pisala lukamatijska in amen! Medtem je stopil v gostilno visokošolec Lovro.

KRČMAR: Glej ga na Lovra! Pozdravljen, Lovro!

GLASOVI: Pozdravljen, Lovro, pozdravljen! Sem sedl. k nam!

KRČMAR: Kdaj si pa prišel? Tako nenadoma!

LOVRO: Pozdravljen, možje! Dopoldne sem se pripeljal s poštnim vozom, iz Celja. V Celje sem prišel že včeraj, z vlakom. Z vlakom je bilo kar prijetno. In hitro je šlo, kdo bi si mislil! Deset ur vožnje z Dunaja do Celja je minilo, da sam nisem vedel, kdaj in kako. Železnica je le koristna naprava. Naj se skrje pred njo še tako gosposka kočija! Še zdaj sem ves zbit od te vožnje s pošto!

TOMAŽ: Krčmar, še polič ga prinesel, za našega Lovra, za našega prihodnjega dohtarja (Naliva in nazdravlja). Na zdravje, Lovro! (Vsi pijejo in nazdravljajo).

TOMAŽ: No, zdaj nam pa kaj povej! Kaj je novega po svetu? Kaj pravijo Dunajčani, ali se tudi puntajo? (Nad. prih.)

leznica mimo naše vasi je sklenjena stvar. Tebi na ljubo, Tomaž, je ne bodo prestavljali.

VEČ GLASOV: Ne bodo je, ne bodo.

TOMAŽ (še bolj razburjen): Potem se bom pa na samega cesarja obrnil, če bo treba. Po mojem svetu ne bo pisala lukamatijska in amen! Medtem je stopil v gostilno visokošolec Lovro.

KRČMAR: Glej ga na Lovra! Pozdravljen, Lovro!

GLASOVI: Pozdravljen, Lovro, pozdravljen! Sem sedl. k nam!

KRČMAR: Kdaj si pa prišel? Tako nenadoma!

LOVRO: Pozdravljen, možje! Dopoldne sem se pripeljal s poštnim vozom, iz Celja. V Celje sem prišel že včeraj, z vlakom. Z vlakom je bilo kar prijetno. In hitro je šlo, kdo bi si mislil! Deset ur vožnje z Dunaja do Celja je minilo, da sam nisem vedel, kdaj in kako. Železnica je le koristna naprava. Naj se skrje pred njo še tako gosposka kočija! Še zdaj sem ves zbit od te vožnje s pošto!

TOMAŽ: Krčmar, še polič ga prinesel, za našega Lovra, za našega prihodnjega dohtarja (Naliva in nazdravlja). Na zdravje, Lovro! (Vsi pijejo in nazdravljajo).

TOMAŽ: No, zdaj nam pa kaj povej! Kaj je novega po svetu? Kaj pravijo Dunajčani, ali se tudi puntajo? (Nad. prih.)

Zaključek šole v Markovcih

V MARKOVCIH smo zaključili šolsko leto s proslavo in roditeljskim sestankom. Ob 7. uri v nedeljo, 23. junija, so se zbrali na šolskem dvorišču učenci-dijaki in njihovi starši. Uvodoma je pionirski pevski zbor zapel državno himno in druge pesmi. Nato je staršem in dijakom govoril tov.

Dnevni spored za nedeljo, dne 30. junija 1957

6.00 Domače melodije za prijetno nedeljsko jutro igraju Rmečka godba, Trbo Avesnik in Zgodovinski Kranjci — vmes ob 6.05—6.10 Poročila in vremenska napoved. 7.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 7.15 Reklame. 7.30 Radijski kolektor in prireditelje dneva. 7.35 Zabavne melodije. 8.30 Mladinska radijska igra — Fran Kumer: Tri usodna vprašanja. 9.00 Slovenske narodne in umetne pesmi (A. Schwab: Dobro jutro; A. Jakl: V predmestju; I. Prochaska: Tak si lepa; E. Adamci: Planinec; F. Bernard: Škrljatek; F. Bernard: Jutranja zarja; L. Škerjavec: Tudi veča je; Narodna: Zagorski zvonovi; F. Šivic: Njeno sepevanje — Narodni: Oj, le mamka vi, vi; Čej so tiste stezice. 9.45 Se pomnite, tovariši — Partizan Ivan: V bitnem klancu. 10.15 Kar radi poslušate (Pisana vrsta priljubljenih skladb). 11.15 Opoldanski glasbeni spored — I. L. B. Briten: Glasbene matineje; F. Liszt: Madžarska fantazija za klavir in orkester; G. Bizet: Deklica iz Pertha, svita. 12.00 Pogovor s poslušalci. 12.10 Opoldanski glasbeni spored II. (Zabavne skladbe izvajajo: Britanski „Pops“ orkester p. v. Arthura Fiedlerja, orkestri George Meschino, Ambrose, Armand Bernard in Paul Weston). 13.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved, pregled dnevnega sporeda in obvestila. 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame. 13.30 Za našo vas. 14.00 Naši poslušalci četstijo in podpravljujejo — I. 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila. 15.15 Naši poslušalci četstijo in podpravljujejo — II. 16.00 I. stovenski festival telesne kulture; Zaključni nastop na stadionu ob Titovi cesti. Reporterji: Drago Ulaig, Stane Urek in Beno Rvala. 18.30 Vedre melodije. 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 Muzo od tu in malo od tam (zabavna glasbena oddaja s konferansom). 21.00 Sportna nedelja. 21.15 iz sodobne glasbe. 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan. 22.15 Zapletimo! 22.55 Poročila. 23.00—23.15 in 23.30—24.00 Oddaja za tujino (prenos iz Zagreba).

JAVNA ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem dr. Lešickemu, dr. Pavličevi in dr. Neudawerju za skrb za moje zdravje. Zahvaljujem se tudi bolničarju Francu in ostalemu osebju internega oddelka ptujske bolnišnice.

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ

V četrtek, 27. junija, ob 20. uri: V Eftimu: »CLOVEK, KI JE VIDEL SMRT«, zadnja predstava v sezoni.

V nedeljo, 30. junija, ob 14.30: V Eftimu: »CLOVEK, KI JE VIDEL SMRT«, gostovanje v Lovrencu na Dravskem polju; ob 18. uri: V Eftimu: »CLOVEK, KI JE VIDEL SMRT«, gostovanje v Majšperku — abonma in izven.

Miklavž pri Ormožu

23. junija je bil pri Miklavžu tretji krajevni praznik. S sodelovanjem šolske mladine je tudi tokrat zadovoljil naše goste in prebivalstvo, ki pa letošnje leto ni s tolikim zanimanjem sodelovalo.

Ze v soboto popoldne sta oba pevka zbora šole obiskala domače padlih žrtev fašizma, kjer so jim živoč. borci iz tega področja opisali borbo z vlasovci in gestapovci.

V nedeljo dopoldne pa je krajevna organizacija ZB, po svečanosti ob spomenku, krenila v poverniki v Hermanovo, k znani narodno zavedni družini Sovičevi, kjer so odkrili spominsko ploščo

mladinki — borki Štefki, ki je padla blizu Velike Nedelje leta 1944. Popoldne pa je bil sprejem vdov in otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, nato pa v kulturnem domu gledališka predstava mladinske igre »Grudič« , ki so jo v režiji tov. Krajevne zelo posrečeno predvajali učenci domače osemletke.

Tako se je zlasti naša šolska mladina s svojim kulturnim programom v polni meri oddolžila mladim borcem in borkam, ki so padli zato, da bi na svoji domači zlati grudi lahko mirno gradili lepšo bodočnost.

leznica mimo naše vasi je sklenjena stvar. Tebi na ljubo, Tomaž, je ne bodo prestavljali.

VEČ GLASOV: Ne bodo je, ne bodo.

TOMAŽ (še bolj razburjen): Potem se bom pa na samega cesarja obrnil, če bo treba. Po mojem svetu ne bo pisala lukamatijska in amen! Medtem je stopil v gostilno visokošolec Lovro.

KRČMAR: Glej ga na Lovra! Pozdravljen, Lovro!

GLASOVI: Pozdravljen, Lovro, pozdravljen! Sem sedl. k nam!

KRČMAR: Kdaj si pa prišel? Tako nenadoma!

LOVRO: Pozdravljen, možje! Dopoldne sem se pripeljal s poštnim vozom, iz Celja. V Celje sem prišel že včeraj, z vlakom. Z vlakom je bilo kar prijetno. In hitro je šlo, kdo bi si mislil! Deset ur vožnje z Dunaja do Celja je minilo, da sam nisem vedel, kdaj in kako. Železnica je le koristna naprava. Naj se skrje pred njo še tako gosposka kočija! Še zdaj sem ves zbit od te vožnje s pošto!

TOMAŽ: Krčmar, še polič ga prinesel, za našega Lovra, za našega prihodnjega dohtarja (Naliva in nazdravlja). Na zdravje, Lovro! (Vsi pijejo in nazdravljajo).

TOMAŽ: No, zdaj nam pa kaj povej! Kaj je novega po svetu? Kaj pravijo Dunajčani, ali se tudi puntajo? (Nad. prih.)

leznica mimo naše vasi je sklenjena stvar. Tebi na ljubo, Tomaž, je ne bodo prestavljali.

VEČ GLASOV: Ne bodo je, ne bodo.

TOMAŽ (še bolj razburjen): Potem se bom pa na samega cesarja obrnil, če bo treba. Po mojem svetu ne bo pisala lukamatijska in amen! Medtem je stopil v gostilno visokošolec Lovro.

KRČMAR: Glej ga na Lovra! Pozdravljen, Lovro!

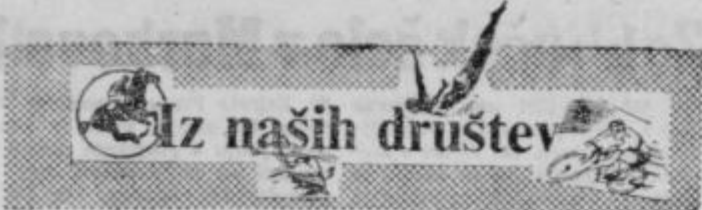
GLASOVI: Pozdravljen, Lovro, pozdravljen! Sem sedl. k nam!

KRČMAR: Kdaj si pa prišel? Tako nenadoma!

LOVRO: Pozdravljen, možje! Dopoldne sem se pripeljal s poštnim vozom, iz Celja. V Celje sem prišel že včeraj, z vlakom. Z vlakom je bilo kar prijetno. In hitro je šlo, kdo bi si mislil! Deset ur vožnje z Dunaja do Celja je minilo, da sam nisem vedel, kdaj in kako. Železnica je le koristna naprava. Naj se skrje pred njo še tako gosposka kočija! Še zdaj sem ves zbit od te vožnje s pošto!

TOMAŽ: Krčmar, še polič ga prinesel, za našega Lovra, za našega prihodnjega dohtarja (Naliva in nazdravlja). Na zdravje, Lovro! (Vsi pijejo in nazdravljajo).

TOMAŽ: No, zdaj nam pa kaj povej! Kaj je novega po svetu? Kaj pravijo Dunajčani, ali se tudi puntajo? (Nad. prih.)

Šahisti, pozor!

6. in 7. julija bo v Domu železničarjev mostveno prvenstvo okraja v šahu. Na tekmovalno se se prijavile sekcije iz Ormoža, Lešja, Zetla, Središča in iz Ptuja. Ljubitelji šaha, vabljeni!

Velik uspeh rokometasov v Ljubljani

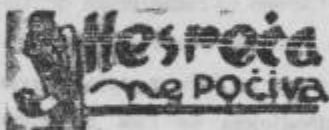
Ob pričetku 1. slovenskega festivala telesne kulture je bilo v nedeljo v Ljubljani srečanje ženskih mestnih reprezentanc

LJUBLJANA : PTUJ 4:1 (3:1)

Na stadionu Odreda sta se sodniku Pejeviču predstavili obe ekipe. Reprezentanco Ljubljane so sestavljale igralke Odreda, Svobode, Slovana in Papirničarja. Reprezentanco Ptuj pa igralke Drave, okrepljene s tremi igralkami Branika. Nastopile so v postavi Toplak, Ježinek, Kreač, Pevec, Brumen, Kramberger, Murko, Botofin, Siker, Kragelj, Cvetko.

Po prvih minutah igre obmenjajoč se napadili so povedle Ljubljankice, ki so igralce s sistem »presinga« (mož na moža), a so gostje kmalu uredile svoje vrste in v drugem polčasu dominirale na igrišču. Obramba je bila pravi živi zid, kar Ljubljankam ni odgovarjalo, saj so se njihovi napadi razbijali že v obrambi, kolikor niso na gol poslani žoge postale plen izredno razpoložene vratarke Toplakove. Reprezentanca Ptuj je v tem delu pokazala borbenost, požrtvovalnost in vzdržljivost, bile so hitrejsje in iznajdljiveše pred golom.

Po prikazani igri je potrebno pohvaliti celotno ekipo Ptuj, ki je v velškem rokometu nastopila

Antona Vesnjaka, otroka iz Podgorca 20, je ugriznil pes v nogo; Jože Horvat, Gabernik 28, je padel in si poškodoval levo roko in nogo; Janez Jernejšek, Stoperice 22, je padel pod voz in si poškodoval levo nogo; Franca Cvetka, Bratislavci 26, je brenil konj in mu poškodoval levo nogo; Anton Urbanja, Vičava 30, je padel z drevesa in si poškodoval desno roko; Katarina Hrnčič, Hrstovec 10, je padla in si poškodovala glavo; Eva Rajh, Mali Brebrovnik 47, je padla in si poškodovala levo nogo; Jože Kotnik, Velika Nedelja 8, je padel in si poškodoval desno nogo; Danica Jančič, otrok, Ptuj, je padla skozi okno in si poškodovala glavo; Franc Rajh, Mali Brebrovnik 47, je padel na koso in si poškodoval desno roko; Elizabeta Segula, otrok, iz Ptuja, je padla in si poškodovala desno koleno.
Imenovani se zahvaljujejo zdravnikom, medicinskemu in strežnemu osebju ptujske bolnišnice za vso pomoč pri zdravljenju.

Naznanjamo, da je umrla 17. junija t. l. v Celovcu splošno priljubljena

Ana Podlaha

iz Ptuja, Ljutomerska cesta

Njena dobrotljivost in požrtvovalnost nam bosta ostali v neizbrisnem spominu.

Ptuj, 25. junija 1957.

Zaljučni ostali

Glasni in objave

OBVESTILO

Mestna komunalna ustanova v Ptuj sporoča, da bo zaradi popravil notranje kopalnice zaprto od 1. do 30. julija 1957.

Ravnatelj: Jože Petrovič

RAZPIS

Kmetijska zadruga Turnišče pri Ptuj razpisuje mesto

trgovskega poslovođa

Pogoji: izučen trgovski pomočnik z najmanj 3-letno prakso na poslovoškem mestu.

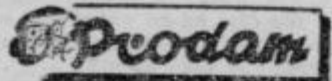
Nastop službe po dogovoru. Plača po kolektivni pogodbi.

Ponudbe pošljite do 15. julija 1957 upravnemu odboru KZ Turnišče.

Preklic

Podpisani Franc Sprah, pekovski mojster, stenojuč v Kidričevem štev. 16 obžalujem žaljive, katere sem izrekal napram Francu Krajncu, pekovskemu pomočniku, stanujočem v Zg. Hajdini štev. 25 dne 11. junija 1957 ter se zahvaljujem, da je odstopil od kazenskega pregona.

Sprah Franc

OGRODJE ZA STEDILNIK (levo) prodam ali menjam za les. Perše, Maribor-Studenca, Limska cesta 63.

PRODAM DVE TRIDELNI OKNI 150x120, Mursičeva ulica 15.

PRODAM POSESTVO S HIŠO v Spuhlji štev. 34 pri Ptuj.

Kmetijsko gospodarstvo Dornava proda

TRAKTOR »CHELMERS« s plugom in jermenico v dobrem stanju

Horvat Rozalija, Vičava 14 ISČEM GOSPODINJSKO POMOČNICO vajeno gospodinjskih del, staro od 25 do 50 let, k štirim osebam. Naslov v upravi.

Iskanje rud iz letala

Komaj nekaj let je od tega, ko so geofiziki pošiljali posebne izvedence z magnetometri v kraje, od katerih so potrebovali magnetne podatke. Za nekaj pihal podatkov so morali strokovnjaki prehoditi skoraj nepretrdnim področja in premagati velike naravne ovire. Vse to je trajalo od njih veliko časa in naporov. Danes opravljajo ta posel letalo, na katerem je pritrjen magnetomer. Tako lahko zdaj preiščejo magnetna polja na zemeljski površini na površini do 25 tisoč kvadratnih kilometrov v enem mesecu.

Magnetomer je naprava za merjenje sprememb v magnetnem polju zemeljske površine. Izvidni sprejemnik magnetomera visi pod letalom v posodi iz plastične snovi na 30 metrov dolgem električnem vodu, ki ga veže z elektronsko napravo v notranjosti letala. Znaki, ki jih daje izvidna naprava magnetomera in ki točno odgovarjajo magnetnemu polju področja, nad katerim leti letalo, gredo po kablo in skoznizne ojačevalnike do aparata, ki jih v letalu registrirajo. Različna sestavina in lega vrhnjih plasti zemeljske površine so pogosto vzrok, da se magnetno polje prekinja. Na podlagi točne slike magnetnega polja določenega kraja pa lahko geologi in geofiziki sklepajo na rudna in petro-

lejska ležišča pod zemeljsko skorjo.

Petrolejska ležišča na primer ponazorje magnetomer na papirju z debelo in zaokroženo črto, ker ta polja niso magnetna in ker ležijo globoko pod zemljo. Kjer pa so rudniki, je črta, ki jo zabeleži magnetomer, nepravilna in ostro spremeni svojo smer. V tem primeru leži magnetska snov takoj pod zemeljsko površino. Bolj nazorno povedano, magnetni obrisi petrolejskih področij so podobni presoku blana valovite

V zadnjem času se strokovnjaki za geofizične izvide vedno bolj poslužujejo leteli magnetomerov, ker lahko z njimi zelo hitro izvidijo razsežna področja. Če gre za zelo magnetne rude, kot je na primer magnetit, lahko z magnetomerom točno določijo kraj, kjer je treba začeti kopati rudo. Sicer pa se poslužujejo magnetomera bolj za to, da izločijo težava tega popolnoma odvadi. Vaje so zelo enostavne in sestojijo v tem, da človek globoko vdihne in izdihne kakih 16-krat v minuti. Tako dihanje naj traja 3 ali 4 minute in se ponavlja od osm do desetkrat na dan, in sicer najmanj mesec dni ali tako dolgo, dokler

krajih, ki nekaj obetajo in zato jih preiskujejo še z drugimi napravami.

Aparat za štetje denarja

Za potrebe bank so v Ameriki zgradili poseben elektronski stroj, ki šteje denar. V eni minuti lahko brez napake prešteje tisoč bankovcev. Mehanizem tega stroja je tako občutljiv, da takoj odkrije ponarejen bankovec, če je le za desettisoč del milimetra debeljši od pravega.

Se hočete odvaditi kaditi?

Tistem kadilcem, ki bi se radi odvadili kaditi, priporoča ameriški zdravnik dr. William Kaufman posebne vaje v dihanju. Te vaje so pomagale že mnogim pacientom, ki so prej pokadili po 50 cigareta na dan, da so se brez večjih težav tega popolnoma odvadi. Vaje so zelo enostavne in sestojijo v tem, da človek globoko vdihne in izdihne kakih 16-krat v minuti. Tako dihanje naj traja 3 ali 4 minute in se ponavlja od osm do desetkrat na dan, in sicer najmanj mesec dni ali tako dolgo, dokler

se kadilec ne odvadi kajenja. Dr. Kaufman zagovarja svojo metodo takole: strastni kadilci, kadar ne kadijo, diha jo v čisto kratkih presledkih. To povzroča, da dobe občutek, kot da jim bo sapa pošila, prav tako pa občutijo na prsih nekakšen pritisk, ki jih dela nemirne, da spet posežejo po novi cigareti. Z omejenimi dihalnimi vajami se pa ta občutek tako odpravi, da človek ne čuti več potrebe po cigareti. Seveda pa je treba tudi pri tem mnogo vztrajnosti in volje.

URA - drobno čudo

Dežela ur je Švica, to je vsakomur znano, manj znano je pa, da je postala to čisto po naključju. Pobjuda za nastanek urarske industrije je dal neki angleški turist. Ko se je ustavil v neki vasi, se mu je pokvarila ura. Poprosil je vaškega kovača Daniela Jeanricharda, da bi mu jo popravil. Ta je zaslužil dober zaslužek in se mu ni izdal, da še nikdar ni videl, kako izgleda ura za število. Pomagala mu je njegova iznajdljivost. Ne samo, da jo je popravil, po spominu je napravil tudi novo. To je bil začetek.

Danes je Švica vodilna dežela v izdelovanju ur, 60 odst. vseh ur izdelajo tam in letno jih izvaže več kot 50 milijonov. V tovarnah je zaposlenih blizu 70 tisoč delavcev. V teh tovarnah so velikanski stroji, ki so tako »diakoepepski« in tako natančni, da morejo razcepiti las na pedeset enakih delov. Specialisti v urarskih podjetjih zaslužijo 20 odst. več kot drugi rokodelci v Švici, vendar pa morajo delati pod težkimi pogoji. Vsa pogovora je prepovedan, dihanje povzroča na občutljivih delih rjo, kihanje in zehanje lahko pomenita katastrofo.

Natančno vstavljanje spiralnih peres je prepuščeno ženskam, moška roka je pretežka, zato pa prednjačijo možje na drugih področjih. Recimo pri vstavljanju vijakov, ki so tako majhni, da jih lahko v naprstnik spravimo nič manj kot 50.000.

Strokovnjake izobražujejo v sedmih šolah. Najdaljši tečaj traja sedem let. Sprejemni izpiti niso kdove kako enostavni: učenec dobi

ploščo z luknjami in skatlo v jakov vseh mogočih dimenzij. V odgovarjajočo luknjo mora namestiti odgovarjajoči vijak. Njegov premer: od enega milimetra do debeline lasu.

Švica je uvodila skoraj vse izboljšave pri urah. Prvi so vstavljali rubine kot ležaje, prvi so pričeli izdelovati ure, v katere ne prodre voda, in ure, ki se same

„LUCIFERIN“

Poročajo da išče po južno-ameriških gozdovih skupina zdravnikov, biologov in drugih strokovnjakov »mrzlo luč«.
Prepotovali so že brez uspeha Mehiko, Brazilijo in Peru, ne da bi našli na iskano žuželko. Odihočijo so se za zadnji korak in se napatili proti Čacu, enemu od najmanj raziskanih in divjih predelov tega kontinenta.

Čacu je hribovita pokrajina in leži okoli 200 metrov nad morjem, pokrivajo jo divji neprehodni gozdovi. Pobočja tega hribovitega sveta pa imajo položne strmine in polagoma prehajajo v ravnino. Vode, ki se »ega ozemlja, niso plovne. Ko pa pride deževna doba prestopijo reke kot hudourniki svoje struge in tvorijo občrna močvirja. Deževna doba je edini čas, ko dežuje. Toda to ni dež v našem pomenu besede, ampak naliv, ki je tembolj silen, čim krajši je. To je pokrajina v katero so se znanstveniki namenili da bi našli tajinstveno žuželko. Indijanci jo že dolgo poznajo, imenujejo pa jo »Coyucosa«.

Znanstveno ime te žuželke je »Pyrophorus Coccilicus«. Ta žuželka ima nad oči posebno žlezo, napolnjeno z doslej neznanom snovjo, ki so jo krsalizi »Luciferin«. Ta snov daje tem žuželkam možnost, da izžarevajo posebno žarke, ki so tako svetili, da si Indijanci, živeči na robovih Andov in Chaca, pri nočnih pohodih svetijo z njimi na ta način, da si privedejo majhne kletke z žuželkami na svoje noge. Od maloštevilnih kolonistov, ki žive na tem področju se je zvedelo, da so v žarkih teh organskih luči lahko brali celo knjige.

navijajo. Te imajo vgrajeno nihalo, ki izrablja že najmanjšo spremembo položaja in nabira energijo za navijanje.

Mnogo je ur, ki so izdelane kot igrače ali za okras. Najmanjša ura ni večja od kاپice na vzgicali. Take ure so vdeiane v uhane, v pasove in nekemu črnskem poglavarju so izdelali uro, ki jo ima vgrajeno v zlatem zobu.

Najbolj zanimivo pa je, da ta svetloba ne izžareva nobene toplote. Do danes pozna moderna znanost samo »skozna mrzlo luč«. Če pa bo znanstvenikom uspelo najti žuželko in jo naloviti v taki množini, da bi doma preučili lastnosti snovi »luciferin«, potem verjetno ne bo dolgo več dolgo, ko jim bo uspelo to snov izdelovati sintetično. S tem pa bi verjetno odkrili tudi vir energije, ki bi jo lahko razstani.

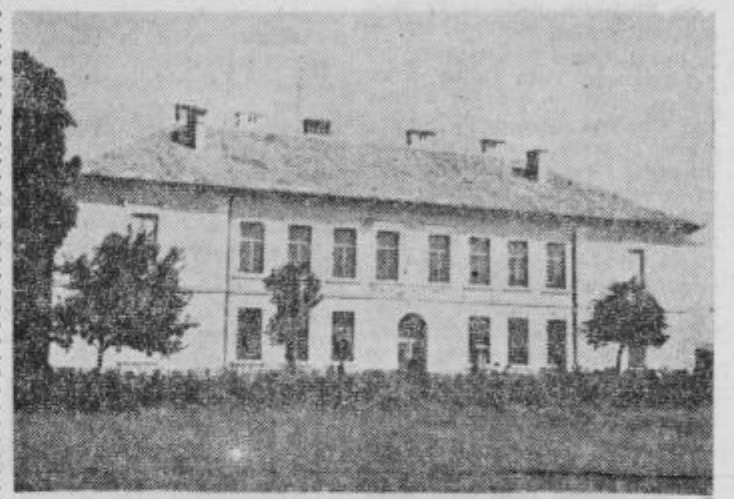
Vedno več ljudi

Po najnovejših podatkih o gibanju prebivalstva naraste število ljudi na svetu vsako leto za 1 odstotek. V letu 1955 se je število prebivalstva povečalo za 25 milijonov, t. j. za 70 tisoč dnevno. Če se bo človeštvo še naprej tako množilo, bo na svetu leta 1980 3,5 milijarde ljudi, t. j. 46 odstotkov več kot v letu 1950. Leta 1960 bo štela naša Zemlja 4,1 milijarde, leta 2050 pa že 7 milijard prebivalcev.

Proizvodnja hrane pa je v letu 1955/54 narasla za 3 odstotke. Največ se je povečala proizvodnja hrane v Zahodni Nemčiji, kjer je tudi najvišji zaslužek trgovske mreže. Ta je znašal 70 odstotkov vrednosti hranil.

Avtomatiska banka

V Ameriki je začela delati prva avtomatska banka. To je elektronski stroj, ki more nadomestovati večino uslužbenecv sodobne banke. V enem dnevu naredi 32.000 računov, piše vplačila, blokira račune in izplačuje čeke. Kadar je potrebno, pošlje lastnikom izbranih računov opomine in urejuje čeke, ki so redno plačani. Stroj je težak 25 ton, ima 8000 elektron, 34 tranzistorjev, 300.000 metrov električnega kabla in porabi 80 kilovotov električne energije.

Sola na Hajdini

Okrog 2000 predavanj o Egiptu v zadnjih šestih letih v mnogih evropskih državah

je opravil egiptovski novinar dr. T. Megall, ki ga bomo imeli priložnost slišati tudi pri nas. Imenovan biva že v Jugoslaviji ter bo predaval v krajih, kjer so esperantisti. Iz Maribora prispe verjetno že v petek in bo predavanje »EGIPT VČERAJ IN DANES« v soboto, dne 28. t. m., ob 20. uri v dvorani Okrajnega ko-

miteja. Dr. Megall bo sicer govoril v esperantu, vendar se bo prevajalo v slovensščino, na kar opozarjamo občinstvo in prijazno vabimo k udeležbi.

Mi rastemo

Prebivalstvo skoraj vseh velikih industrijskih dežel je doživelo v zadnjih sto letih globoke spremembe. Izboljšanje delovnih pogojev, prehrane, napredek higijene, šport, vse to ustvarja nov tip človeka, ki je višje rasti, kakor njegovi predniki. Ta pojav so opazili v ZDA, Avstraliji in na Japonskem. Na Švedskem so pred nedavnim izračunali, da je povprečen Šved za 15 centimetrov višji kakor pa je bil njegov praded, ki se je rodil pred sto leti.

Sončna očala z ogledalci

V Ameriki izdelujejo sončna očala, ki imajo na zunanjem robu dvojne majhnih zrcal, s pomočjo katerih lahko človek opazuje, kaj se dogaja za njim, podobno kakor sofer v avtomoblu. Na prvi pogled se zdi to »american stupidity«, toda, če vam povemo, da so v prvi vrsti namenjene kolezarjem, lovcev, ribičem in dektivom (najbrž jih kupujejo tudi gangsterji), boste do te iznajdbe gotovo bolj prizanesljivi.

ZA DOBRO VOLJO

SOLIDNO ZNANJE

Dva mladeniča se hvalita o svojem znanju. Končno eden reče: — Resnično, hotel sem se naučiti celo latinščino, toda nikdar nisem mogel izgovoriti:

SRECA V NESRECI

Prvi: Imam štiri hčerke, toda nobenega zeta.
Drugi: Ti si dober, jaz pa imam le eno hčerko in že štiri zete.

Kadar potujemo v kako večje mesto, si med drugim ogledamo tudi živalski vrt, seveda če se v tem mestu nahaja. Tam vidimo slone in pri tem niti ne pomislimo, koliko ti sloni požro. Eden slon požre dnevno okoli 60 kg sena, 18 kg zelenjave in starega kruha namočenega v vodi ter popije tudi do 150 litrov vode. To vsekakor ni malo.

Konserviranje ženskega mleka
Že od začetka tega stoletja poskušajo v raznih krajih sveta, da bi uspeli s konserviranjem materinega mleka. Metoda prekuvavanja, ki se je od leta 1914 uporabljala na Nizozemskem, pa ne zadovoljuje več. Mleko se na ta način sicer ne kvari, izgubi pa s tem nekaj svojih posebnosti, ki so zanj najbolj značilne. Najnuvejša metoda, katero uporabljajo že na Nizozemskem, je mnogo boljše od prve. Mleko se mirno segreje do 63 stopinj. Na tej temperaturi mora ostati pol ure, nikar se odstrani voda. Tako mleko v prahu se imenuje »hidrofilno mleko« in se lahko z vodo poljubno uporablja. Na Nizozemskem je že osnovano 28 centrov za zbiranje mleka. Mleko dajejo v posebne steklenice in ga držijo pri temperaturi minus 20 stopinj. Vse želenice brezplačno prevažajo tako mleko v Amsterdam, kjer ga konservirajo. Žensko mleko v prahu pa se prodaja samo na nakupovalnih mestih, tudi zdravniki.

Vas Markovci